

12.10.2006

EDUSKUNTA

Ulkoasiainvaliokunta

Viite **UTP 24/2006 vp**

Asia

EDUSKUNNAN INFORMOINTI; NATON RAUHANKUMPPANUUKSIEN KEHITTÄMINEN

Oheisena lähetetään valiokunnalle perustuslain 97 §:n nojalla selvitys koskien Suomen ja Ruotsin yhteistä työpaperaa koskien Naton rauhankumppanuuksien kehittämistä.

Yksikön päällikkö

Kimmo Lähdevirta

NATON RAUHANKUMPPANUUKSIEN KEHITTÄMINEN; SUOMEN JA RUOTSIN YHTEINEN TYÖPAPERI

Suomi ja Ruotsi ovat jakaneet Euro-atlanttisessa kumppanuusneuvossa (EAPC) 11.10.2006 yhteisen non-paperin näkemyksistään Naton kumppanuuksien uudistamisesta.

Nato-maat käsittelevät kumppanuuksien ja yhteistyöverkoston uudistamista Riiassa 28.–29.11 pidettävässä huippukokouksessa. Sen yhteydessä ei järjestetä Euro-atlanttisen kumppanuusneuvoston kokousta, mutta Suomi ja Ruotsi ovat pitäneet tarpeellisenä vaikuttaa kumppanuuksien kehittämistä koskevaan keskusteluun yhteisesiintymisellä.

Lopulliset kumppanuusohjelmien uudistamista koskevat päätökset tehtäneen vasta vuonna 2008 pidettävässä huippukokouksessa, jonne myös kumppanimaat kutsutaan. Suomi ja Ruotsi ovat esitelleet näkemyksiään kumppanuusyhteistyön kehittämistä myös Naton edellisten huippukokousten alla vuosina 2002 ja 2004.

Suomi ja Ruotsi pitävät kumppanuustoiminnan tehostamista myönteisenä. Esityksen keskeisin sisältö liittyy kriisinhallintaoperaatioita koskevan tiedonsaannin parantamiseen ja kumppaneiden mahdollisuuksiin osallistua varhaisessa vaiheessa operaatioita koskevaan valmisteluun.

Naton kumppanuus- ja yhteistyöohjelmien kehittäminen on nousemassa yhdeksi keskeisistä poliittisista kysymyksistä järjestön Riiassa marraskuun lopussa järjestettävässä huippukokouksessa. Useat Nato-maat ovat tehneet kumppanuusohjelmien kehittämistä koskevia aloitteita, jotka heijastavat Naton laajentuneita kriisinhallintatehtäviä ja niiden tuomaa tarvetta tiivistää yhteistyötä kriisinhallintaoperaatioihin osallistuvien kumppanimaiden ja nykyisten kumppanuusohjelmien ulkopuolisten maiden kanssa.

Aloitteista ei ole toistaiseksi päästy Nato-maiden kesken yksimielisyyteen, eikä näin ollen kumppanimaille ole tehty vielä minkäänlaisia esityksiä. Todennäköiseltä vaikuttaa, että Riian huippu-kokouksessa päätettäneen uudistustyön suuntaviivoista, ja että lopulliset kumppanuusohjelmien uudistamista koskevat päätökset tehtäisiin vasta vuonna 2008 järjestettäväksi sovitussa huippukokouksessa, jonne myös kumppanimaat kutsutaan.

Suomen ja Ruotsin yhteinen non-paper kumppanuuksien uudistamisesta

Suomi ja Ruotsi ovat aktiivisina rauhankumppanuusmaina tuoneet panoksensa Naton kumppanuusohjelmien kehittämistä koskevaan keskusteluun yhteisillä työpapereilla, joita on laadittu Naton edellisiin huippukokouksiin vuosina 2002 ja 2004. Tällä on haluttu varmistaa, että rauhankumppanuusohjelmaa kehitetään kehittyneiden kumppanimaiden kriisinhallintaosallistumisen, sotilaallisen yhteistoimintakyvyn ja voimavarojen kehittämistä koskevat tarpeet huomioiden.

Naton valmistautuessa jälleen uuteen huippukokoukseen, jossa kumppanusohjelmien kehittäminen on asialistalla, Suomi ja Ruotsi ovat pitäneet tarpeellisenä vaikuttaa kumppanuuksien kehittämistä koskevaan keskusteluun uudella yhteisesiintymisellä. Tässä tarkoituksessa maat ovat valmistelleet työpaperin, jossa esitellään käytännön yhteistyötarpeisiin perustuvia, konkreettisia ehdotuksia siitä, miten kriisinhallintayhteistyötä voitaisiin kehittää toimivammaksi nykyisten yhteistyöraamien puitteissa.

Suomen ja Ruotsin edustajat ovat kesän aikana esitelleet työpaperin sisältöä useissa pääkaupungeissa sekä Naton kansainvälisessä sihteeristössä. Yhteispaperissa esitetyt ajatukset joukkoja luovuttavien maiden aseman parantamisesta kriisinhallintaoperaatioissa sekä sotilaallisen yhteensopivuuden ja voimavarojen kehittämisestä ovat suhteellisen hyvin Nato-maiden tiedossa. Suomen ja Ruotsin näkemysten esittämistä pidettiin tervetulleena ja oikea-aikaisena. Myös Irlantia, Itävaltaa ja Sveitsiä on informoitu työpaperin keskeisestä sisällöstä.

Esityksen keskeinen sisältö

Suomi ja Ruotsi pitävät kumppanuustoiminnan käytännön tarpeista lähtevää tehostamista myönteisenä ja tavoitteitamme vastaavana. Maidemme kannalta uudistuskeskustelun keskeisin kysymys on rauhanturvaoperaatioita koskevan tiedonsaannin parantaminen ja mahdollisuus osallistua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa operaatioita koskevaan valmisteluun. Tällä taattaisiin riittävä aika omaan kansalliseen suunnitteluun ja päätöksentekoomme. Pyrkimys nykyistä tiiviimpään tietojenvaihtoon on ollut maidemme pitkäaikainen tavoite operaatioyhteistyössä. Lähtökohtaisesti tuemme kaikkien joukkoja luovuttavien maiden ottamista mukaan konsultaatioihin jo operaatioiden valmisteluvaiheessa. Naton arvioitavaksi jää, edellyttääkö avoin, esimerkiksi tiedustelutietojen vaihto valikoivuutta kumppanosallistumisen osalta. Näissä tilanteissa Suomen edun mukaista on kuulua niiden maiden joukkoon, joille turvaluokiteltua tietoa jaetaan.

Joukkoja luovuttavien maiden formaatin kehittäminen

Osallistuminen NATO-johtoisin kriisinhallintaoperaatioihin on Suomen ja Ruotsin tärkeimpiä intressejä rauhankumppanuudessa. Yhteispaperissa määritellään neljä osa-aluetta joukkoja luovuttavien maiden aseman parantamiseksi:

I) Konsultaatiot

- o Suomi ja Ruotsi toivovat, että ne kytkettäisiin mukaan operaatioiden suunnitteluun niin aikaisessa vaiheessa kuin mahdollista.
- o Joukkoja luovuttavien maiden formaattia voitaisiin käyttää tehokkaammin hyödyksi konsultaatioihin. Käynnissä olevia operaatioita käsitteleviä, säännöllisiä kokouksia toivotaan pidettävän sekä poliittisella että sotilaallisella puolella.
- o Yhdistettyjä PCG/MCWG-ryhmän (Policy Coordination Group/Military Committee Working Group) KFOR ja ISAF – kokouksia ehdotetaan hyödynnettäväksi myös operaatioiden pitkän tähtäimen kehitystä koskeviin konsultaatioihin.
- o Kriisitilanteessa tulisi pitää ad hoc -kokouksia joukkoja luovuttavien maiden kanssa. Ad hoc - pohjalta voitaisiin myös keskustella erityisistä kysymyksistä muissa joustavissa kokoonpanoissa.
- o Nato voisi konsultoida potentiaalisia joukkoja luovuttavia maita jo ennen operaation käynnistämistä.

II) Pääsy dokumentteihin

- o Suomi ja Ruotsi toivovat olennaisten dokumenttien (esim. operaatiosuunnitelmien) mahdollisimman varhaista jakamista myös Naton ulkopuolisille joukkoja luovuttaville maille.
- o Määräajat Naton ulkopuolisten maiden kommentteille ovat yleensä liian lyhyitä, jotta pääkaupunkien kanssa voitaisiin konsultoida kunnolla. Suomi ja Ruotsi esittävät viiden työpäivän minimiaikaa kansalliselle kommentoinnille.

III) Naton ulkopuolisten joukkoja luovuttavien maiden osallistumien joukkojen kokoamiskonferenssiin

- o Suomi ja Ruotsi pitävät Naton joukkojen kokoamiskonferenssia (Global Force Generation Conference) hyödyllisenä. Maat toivovat niiden varhaisempaa mukaan ottamista joukkojen kokoamisprosessiin.

IV) Naton ulkopuolisten joukkoja luovuttavien maiden edustus komentorakenteissa

- o Perustuen vuoden 1999 poliittis-sotilaalliseen puitteistoon (PMF) Suomi ja Ruotsi toivovat dialogia joukkoja luovuttavien maiden paremmasta edustautumisesta Naton komentorakenteiden kaikilla tasoilla.
- o Kenttätasolla toivotaan dialogia kumppanimaiden upseereiden mahdollisuudesta saada pääsyoikeus päämajatiloihin sekä tukijärjestelmiin (erityisesti johtamisjärjestelmä) operaatioiden käynnistymisestä alkaen.

Yhteensopivuus ja voimavaratyö

Osallistuminen käytännön tason rauhankumppanuusohjelmiin on tärkeää Suomen ja Ruotsin puolustusvoimien yhteensopivuuden ja suorituskyvyn kehittämiseksi kansainvälisiä kriisinhallintaoperaatioita varten. Erityisen hyödyllisinä pidetään suunnittelu- ja arviointiprosessia (PARP) sekä operatiivista voimavarakonseptia (OCC). Jälkimmäisen osalta tuetaan sen jatkokehittämiseen tähtäviä suunnitelmia.

Suomi ja Ruotsi tukevat Pfp-instrumenttien ulottamista myös nykyisten rauhankumppanuusjärjestelyjen ulkopuolisille maille. Samalla luotetaan siihen, että NATO ottaa jatkossakin huomioon rauhankumppanien erilaiset tarpeet.

Suomi ja Ruotsi ilmaisevat tyytyväisyytensä kumppanimaille tarjottuihin mahdollisuuksiin osallistua rauhankumppanuusohjelmien kehittämiseen. Jatkokehittämisen tulisi heijastaa liittokunnan omaa transformaatiota.

Poliittiset konsultaatiot

Suomi ja Ruotsi kannattavat 26+n formaatin kunnianhimoisempaa käyttöä myös muissa kuin operaatioihin liittyvissä kysymyksissä. Keskustelujen tulisi olla substanssipitoisia ja niitä tulisi pitää ad hoc -pohjalta NATO:n tai kumppanimaan pyynnöstä. Myös nykyisten kumppanimaiden ulkopuolisten maiden osallistuminen on tervetullutta.